

УДК [351.74:342.7](477)

Сергій Сергійович Бродовський,

курсант 2 курсу факультету № 1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доцент Небрат О. О.

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДОТРИМАННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ В ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

В процесі реформування правоохоронної системи в Україні, міжнародні правозахисні організації вимагають від держави захищати права, свободи і законні інтереси їх громадян, сприяти їх відновленню у випадку порушення. Права людини перебувають у площині взаємин людини і держави та можуть бути обмежені тільки спеціально уповноваженими на те органами держави та лише у випадках відповідності до закону [1, с. 106].

Взагалі права і свободи людини – це формально-визначені, юридично гарантовані можливості користуватися соціальними благами, офіційна міра можливості поведінки людини в державно-організованому суспільстві. В основі поваги прав людини лежать основи конституціоналізму, тобто влада діє на підставі закону і в межах закону, а також правової, соціальної і демократичної держави, які забезпечують втілення поваги гідності і захисту прав кожного члена суспільства.

Уповноваженими на захист прав і свобод людини і громадянина в державі є правоохоронні органи до яких відноситься і Національна поліція України, яка у своїй діяльності керується принципами верховенства права, законності, відкритості та прозорості, політичної нейтральності, взаємодії з населенням на засадах партнерства, безперервності.

Зауважимо, що основним документом міжнародного характеру у сфері функціонування правоохоронних органів є Кодекс поведінки посадових осіб з підтримання правопорядку від 17.12.1979, ухвалений в рамках ООН. В цьому Кодексі розроблено етичні норми поведінки для поліції та інших правоохоронних органів. В основі Кодексу – твердження проте, що особи, які здійснюють поліцейські функції, повинні поважати й захищати права людини стосовно всіх осіб. Кодекс забороняє застосування тортур, а також корупційних дій та передбачає, що сила може застосовуватись тільки в разі крайньої потреби. У документі наголошується на збереженні таємниці інформації конфіденційного характеру.

Поліція в Україні має діяти виключно на підставі, у межах повноважень та у спосіб, що визначені Конституцією та законами України, а вказані вище обмеження щодо прав і свобод громадян виступають в якості необхідних умов діяльності поліції саме для забезпечення дотримання прав і свобод людини.

Завданнями Національної поліції на сучасному етапі реформування держави взагалі та її правоохоронної системи зокрема є надання поліцейських

послуг у сферах: забезпечення публічної безпеки і порядку; охорони прав і свобод людини, а також інтересів суспільства і держави; протидії злочинності; надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги.

З точки зору провідних вчених-конституціоналістів форми обмеження прав і свобод в державі можуть бути різними: а) заборона на певний варіант реалізації права чи свободи, тобто встановлення поведінки (відносна заборона), б) заборона на реалізацію права в цілому (абсолютна заборона), в) втручання (вторгнення) в право (свободу) уповноважених державних органів (характеризується активними діями державних органів і пасивною поведінкою особистості); г) обов'язок; д) відповідальність [1, с. 107].

Відповідно до ч. 2 ст. 29 Загальної декларації прав людини під час здійснення своїх прав і свобод кожна людина повинна зазнавати тільки таких обмежень, які встановлено законом виключно з метою забезпечення належного визнання і поваги прав і свобод інших та забезпечення справедливих вимог моралі, громадського порядку і загального добробуту і демократичному суспільстві. Обмеження прав і свобод людини в Україні допускається виключно за нагальної необхідності і в обсязі, необхідному для виконання завдань поліції в рамках застосування поліцейських заходів. Поліцейський захід – це дія або комплекс дій превентивного або примусового характеру, що обмежує певні права і свободи людини та застосовується поліцейськими відповідно до закону про забезпечення використання покладених на поліцію повноважень.

Слід зауважити, що поліцейський захід застосовується виключно для виконання повноважень поліції і має бути законним, необхідним, пропорційним і ефективним. Поліцейські заходи використовують у публічному управлінні для охорони суспільних відносин, що виникають у окремих сферах публічної діяльності, а механізм правового регулювання застосування поліцейських заходів встановлює підстави й порядок застосування відповідних превентивних або примусових заходів.

Важливо, що здійснення заходів, що обмежують права та свободи людини має бути негайно припинене, якщо мета застосування таких заходів досягнута або немає необхідності подальшого їх застосування.

Відмітимо, що ст. 30 закону України «Про Національну поліцію» чітко закріплює, що поліція для виконання покладених на неї завдань має вживати заходів реагування на правопорушення, які визначені Кодексом України про адміністративні правопорушення – заходи забезпечення провадження у справах про адміністративні правопорушення, ст. 31 Закону закріплює превентивні поліцейські заходи, а ст. 43 Закону – поліцейські заходи примусу.

Згідно ч. 4 ст. 7 закону України «Про Національну поліцію» поліцейським за будь-яких обставин заборонено сприяти, здійснювати, підбурювати або терпимо ставитися до будь-яких форм катування, жорстокого, нелюдського або такого, що принижує гідність, поводження чи покарання. У разі виявлення таких дій кожен поліцейський зобов'язаний негайно вжити всіх можливих

заходів щодо їх припинення та обов'язково доповісти безпосередньому керівництву про факти катування та наміри їх застосування. У разі приховування фактів катування або інших видів неналежного поводження поліцейськими керівник органу протягом доби з моменту отримання відомостей про такі факти зобов'язаний ініціювати проведення службового розслідування та притягнення винних до відповідальності.

У підсумку зазначимо, що саме правоохоронним органам взагалі та Національній поліції зокрема в державі належить особлива роль у охороні прав і свобод людини і громадянина. При застосуванні поліцейських заходів важливо розуміти, що права людини закріплені у правових нормах, що чітко прописують можливі варіанти поведінки поліцейських. Права людини стають правилом, що гарантується відповідними механізмами забезпечення і процедурами захисту. Але не слід нівелювати можливість поліцейського в рамках встановленого правового поля самостійно приймати рішення про застосування поліцейських заходів. Тому сьогодні вимагає від працівників органів поліції високого морального і культурного рівня, належного освітнього рівня, досконалого знання не тільки національних нормативно-правових актів та їх правильного застосування на внутрішньодержавному рівні, а й міжнародно-правових документів, що стосуються діяльності правоохоронних органів і забезпечення прав і свобод людини і громадянина в Україні.

Список бібліографічних посилань

1. Комзюк М. А. Обмеження особистої свободи громадян за адміністративним правом // Актуальні проблеми адміністративно-правового забезпечення діяльності органів внутрішніх справ України: зб. матеріалів наук.-практ. конф. (м. Харків, 15 квіт. 2015 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2015. С. 106–112.

Одержано 20.04.2017

УДК 351.740.781:342.7

Руслан Сувханович Реджепов,

курсант 2 курсу факультету № 1 ХНУВС

Науковий керівник: канд. юрид. наук, доцент Яценко В. П.

ХАРАКТЕРИСТИКА ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЗАХОДІВ ЯК КОМПЛЕКСУ ДІЙ ПРЕВЕНТИВНОГО АБО ПРИМУСОВОГО ХАРАКТЕРУ, ЩО ОБМЕЖУЮТЬ ПРАВА І СВОБОДИ ЛЮДИНИ

Стаття 3 Конституції України зазначає, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість основних напрямків діяльності держави. Першочерговим завданням системи правоохоронних органів України є втілення у життя, захист